

Bruxelles, den 20.5.2020
COM(2020) 543 final

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN

Tjekkiet

**Rapport udarbejdet i medfør af artikel 126, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske
Unions funktionsmåde**

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN

Tjekkiet

Rapport udarbejdet i medfør af artikel 126, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde

1 INDLEDNING

Den 20. marts 2020 vedtog Kommissionen en meddelelse om aktivering af stabilitets- og vækstpagtens generelle undtagelsesklausul. Klausulen som fastsat i artikel 5, stk. 1, artikel 6, stk. 3, artikel 9, stk. 1, og artikel 10, stk. 3, i forordning (EF) nr. 1466/97 samt artikel 3, stk. 5, og artikel 5, stk. 2, i forordning (EF) nr. 1467/97 letter samordningen af budgetpolitikken i perioder med et alvorligt økonomisk tilbageslag. I denne meddelelse forelagde Kommissionen Rådet sin vurdering af, at den aktuelle situation i lyset af det forventede alvorlige økonomiske tilbageslag som følge af covid-19-udbruddet giver anledning til at aktivere klausulen. Den 23. marts 2020 tilsluttede medlemsstaternes finansministre sig Kommissionens vurdering. Aktiveringen af den generelle undtagelsesklausul giver mulighed for midlertidigt at afvige fra tilpasningsstien i retning af den mellemfristede budgetmålsætning, forudsat at dette ikke bringer den finanspolitiske holdbarhed på mellemlang sigt i fare. For så vidt angår den korrigerende del, kan Rådet på grundlag af en henstilling fra Kommissionen beslutte at vedtage en revideret finanspolitisk kurs. Den generelle undtagelsesklausul suspenderer ikke procedurerne under stabilitets- og vækstpagten. Den tillader medlemsstaterne at fravige de budgetkrav, der normalt ville gælde, og sætter Kommissionen og Rådet i stand til at træffe de nødvendige foranstaltninger til koordinering af politikken inden for rammerne af pagten.

Ifølge de data, der blev indberettet af Tjekkiet den 31. marts 2020 og efterfølgende valideret af Eurostat¹, udgjorde Tjekkiets offentlige overskud 0,3 % af BNP i 2019, mens den offentlige bruttogæld udgjorde 30,8 % af BNP. Tjekkiet forventer ifølge konvergensprogrammet for 2020 et underskud på 5,1 % af BNP i 2020 og en gæld på 37 % af BNP.

Det forventede underskud for 2020 peger umiddelbart i retning af et uforholdsmæssigt stort underskud som defineret i stabilitets- og vækstpagten.

Kommissionen har derfor udarbejdet nærværende rapport, hvori den undersøger Tjekkiets overholdelse af traktatens underskudskriterie. Gældskriteriet betragtes som overholdt, eftersom gældskvoten i 2019 lå under traktatens referenceværdi på 60 % af BNP. Alle relevante forhold er taget med i betragtning, og der er taget behørigt hensyn til det alvorlige økonomiske chok som følge af covid-19-pandemien.

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10294648/2-22042020-AP-EN.pdf/6c8f0ef4-6221-1094-fe7-a07764b0369f>.

Tabel 1. Offentligt underskud og offentlig gæld (i % af BNP)

		2016	2017	2018	2019	2020 KOM	2021 KOM
Underskudskriteriet	Offentlig saldo	+0.7	+1.5	+0.9	+0.3	-6.7	-4.0
Gældskriteriet	Offentlig bruttogæld	36.8	34.7	32.6	30.8	38.7	39.9

Kilde: Eurostat, Kommissionens forårsprognose 2020.

2 UNDERSKUDSKRITERIET

Ifølge konvergensprogrammet for 2020 forventes Tjekkiets offentlige underskud i 2020 at nå op på 5,1 % af BNP, hvilket er over og ikke tæt på traktatens referenceværdi på 3 % af BNP.

Den forventede overskridelse af traktatens referenceværdi i 2020 er exceptionel, da den skyldes et alvorligt økonomisk tilbageslag. Ifølge Kommissionens forårsprognose 2020, som tager højde for konsekvenserne af covid-19-pandemien, forventes det reale BNP at falde med 6,2 % i 2020.

Den forventede overskridelse af traktatens referenceværdi er ikke midlertidig, idet det offentlige underskud ifølge Kommissionens forårsprognose 2020 fortsat vil være på over 3 % af BNP i 2021.

Det forventede underskud i 2020 er således over og ikke tæt på traktatens referenceværdi på 3 % af BNP. Den forventede overskridelse betragtes som exceptionel, men ikke som midlertidig som defineret i stabilitets- og vækstpagten. Analysen antyder således, at underskudskriteriet som defineret i traktaten og forordning (EF) nr. 1467/97 umiddelbart ikke er opfyldt.

3 RELEVANTE FORHOLD

I henhold til traktatens artikel 126, stk. 3, skal Kommissionen udarbejde en rapport, hvis en medlemsstat ikke opfylder kravene i forbindelse med et af eller begge disse kriterier. I denne rapport "tages der ligeledes hensyn til, om det offentlige underskud overstiger de offentlige investeringsudgifter, samt til alle andre relevante forhold, herunder medlemsstatens økonomiske og budgetmæssige situation på mellemlang sigt".

I artikel 2, stk. 3, i forordning (EF) nr. 1467/97 præciseres det, hvilke forhold der er tale om, idet det fastsættes, at der skal tages behørigt hensyn til "alle andre forhold, som efter den pågældende medlemsstats opfattelse er relevante for at kunne foretage en samlet kvalitativ vurdering af overholdelsen af underskuds- og gældskriteriet, og som medlemsstaten har forelagt Rådet og Kommissionen".

I den aktuelle situation udgør covid-19-pandemien og dens økonomiske følger, som har betydelig indvirkning på budgetstillingen og skaber stor usikkerhed om fremtidsudsigterne, et vigtigt yderligere forhold, der skal tages med i betragtning for 2020. Pandemien har desuden ført til aktiveringen af den generelle undtagelsesklausul.

3.1 Covid-19-pandemien

Covid-19-pandemien har ført til et større økonomisk chok, som har betydelig negativ indvirkning i hele Den Europæiske Union. Dens konsekvenser for BNP-væksten vil afhænge dels af pandemiens varighed, dels af de tiltag, der iværksættes af de nationale myndigheder og på europæisk og globalt plan for at inddæmme spredningen, beskytte produktionskapaciteten og understøtte den samlede efterspørgsel. Medlemsstaterne har allerede truffet eller er i færd med at træffe budgetmæssige foranstaltninger til at øge sundhedssystemernes kapacitet og yde hjælp til de personer og brancher, der er særlig hårdt ramt. Der er også truffet omfattende foranstaltninger til at understøtte likviditeten såvel som vedtaget andre garantier. Når der foreligger mere detaljerede oplysninger, skal de kompetente statistiske myndigheder undersøge, hvorvidt disse foranstaltninger har umiddelbar indvirkning på den offentlige saldo eller ej. Sammen med faldet i den økonomiske aktivitet vil disse foranstaltninger føre til væsentligt større offentlige underskud og gældsstillinger.

3.2 Den økonomiske situation på mellemlang sigt

Tjekkiets økonomi forventes at blive ramt hårdt af covid-19-pandemien i 2020. Som følge af faldet i den eksterne efterspørgsel samt de forstyrrelser i den økonomiske aktivitet, der følger af nedlukningsforanstaltningerne, forventes BNP ifølge Kommissionens forårsprognose 2020 at falde med 6,2 % i 2020. Investeringerne forventes at falde kraftigt som følge af afbrydelser i værdikæden, øget usikkerhed og mangel på arbejdskraft i løbet af nedlukningsperioden. På grund af Tjekkiets eksportstruktur forventes handelen også at blive kraftigt påvirket. Dette udgør en formildende omstændighed i forbindelse med vurderingen af Tjekkiets opfyldelse af underskudskriteriet i 2020. Økonomien forventes gradvist at komme på fode igen i 2021 og vokse med 5 %, men fortsat ligge under niveauet fra 2019. Opsvinget forventes hovedsageligt at blive drevet af en stigning i det private forbrug og i investeringerne. Arbejdsløsheden forventes også at blive påvirket og nå op på omkring 5 % i 2020, men stigningen forventes at blive afbødet af regeringens foranstaltninger, et arbejdsmarked, der i forvejen var presset, og en lav andel af tidsbegrænsede kontrakter. Ikke desto mindre hersker der stor usikkerhed omkring de makroøkonomiske udsigter på kort sigt.

3.3 Budgetstillingen på mellemlang sigt

Ifølge tallene i Kommissionens forårsprognose 2020 overholdt Tjekkiet sin mellemfristede budgetmålsætning i 2019.

Efter pandemiens start måtte statsbudgettet for 2020 justeres til et underskud på 5,5 % af BNP. Konvergensprogrammet for 2020 indeholder oplysninger om væsentlige foranstaltninger til at bekæmpe pandemien og støtte økonomien. Ifølge myndighederne var der indtil den 22. april 2020 samlet set givet omkring 4 % af BNP i direkte finanspolitisk støtte til økonomien, heraf 2,2 % af BNP i form af udgifter. Disse foranstaltninger vil supplere de lønstigninger i den offentlige sektor og de forhøjelser af pensioner og andre sociale ydelser, som allerede var aftalt. Der er også blevet drøftet nye foranstaltninger, der kan påvirke statsbudgettet yderligere. Ifølge programmet forventes der i 2020 et samlet underskud på 5,1 % af BNP.

I 2021 forventes underskuddet ifølge konvergensprogrammet at falde til 4,1 % af BNP. Det forventes, at stigningen i skatteindtægterne vil være beskeden, mens de løbende udgifter fortsat vil vokse. For nylig fremskyndede parlamentet uden forudgående høring af det tjekkiske finanspolitiske råd en ændring af loven om finanspolitisk ansvarlighed, så de har mulighed for at behandle de foranstaltninger, der skal træffes i forbindelse med behovet for genopretning efter covid-19. Ændringen øgede navnlig den øvre grænse for det strukturelle underskud i 2021 fra 1 % til 4 % af BNP, hvilket overstiger den mellemfristede målsætning om et strukturelt underskud på 0,75 %, og muliggør en gradvis tilpasning mellem 2022 og 2027 med en årlig konsolidering på mindst 0,5 procentpoint af BNP i perioden 2022-2027.

3.4 Andre forhold, som medlemsstaten finder relevante

Den 11. maj 2020 fremsendte de tjekkiske myndigheder et brev vedrørende relevante forhold, jf. artikel 2, stk. 3, i forordning (EF) nr. 1467/97. Analysen i de foregående afsnit dækker allerede i bred forstand de vigtige forhold, som myndighederne gør opmærksom på.

4 KONKLUSIONER

Ifølge konvergensprogrammet vil Tjekkiets forventede offentlige underskud i 2020 nå op på 5,1 % af BNP, hvilket er over og ikke tæt på traktatens referenceværdi på 3 % af BNP. Den forventede overskridelse af referenceværdien betragtes som exceptionel, men ikke som midlertidig.

I overensstemmelse med traktaten og stabilitets- og vækstpagten indeholder denne rapport også en analyse af relevante forhold.

Eftersom det forventede underskud er et godt stykke over 3 % af BNP og ikke er midlertidigt, og idet der tages hensyn til alle relevante forhold, antyder analysen samlet set, at underskudskriteriet som defineret i traktaten og i forordning (EF) nr. 1467/97 ikke er opfyldt.